

CULLA

🇪🇸 MÁGICA Y MEDIEVAL
🇪🇸 MÀGICA I MEDIEVAL
🇬🇧 MAGICAL AND MEDIEVAL

www.cullamagicaymedieval.es

LOS PUEBLOS MÁS
BONITOS
DE ESPAÑA

🇪🇸 Culla, uno de los pueblos más bonitos de España

Culla es un lugar único donde se entremezclan una parte importante de naturaleza, de impresionantes paisajes en el estado más puro y salvaje, junto con los vestigios aún latentes de épocas pasadas, propias de las civilizaciones que le aportaron su historia e identidad. Un recorrido por sus calles y monumentos nos transportará y mostrará la Culla más mágica y medieval.

Además, cuenta con un importante número de casas y algunos hoteles rurales que la convierten en un destino idóneo para pasar unos días de vacaciones o realizar una escapada de fin de semana. La estancia propicia olvidarse por un momento del bullicio de las ciudades y disfrutar su excelente gastronomía y de las múltiples actividades que ofrece. Todas las personas que se animen a acercarse a esta joya del Alt Maestrat no quedarán indiferentes al descubrir que un lugar tan especial se encuentra tan cerca de casa.

Culla, un dels pobles més bonics d'Espanya

Culla és un lloc únic on s'entremesclen una part important de naturalesa, d'impressionants paisatges en l'estat més pur i salvatge, juntament amb els vestigis encara latents d'èpoques passades, pròpies de les civilitzacions que li van aportar la seua història i identitat. Un recorregut pels seus carrers i monuments ens transportarà i mostrarà la Culla més màgica i medieval.

A més, compta amb un important nombre de cases i alguns hotels rurals que la converteixen en una destinació idònia per a passar uns dies de vacances o realitzar una escapada de cap de setmana. L'estada propicia oblidar-se per un moment del bullici de les ciutats i gaudir la seua excel·lent gastronomia i de les múltiples activitats que ofereix.

Totes les persones que s'animen a acostar-se a aquesta joia de l'Alt Maestrat no quedaran indiferents en descobrir que un lloc tan especial es troba tan a prop de casa.

Culla, one of the most beautiful villages in Spain

Culla is a unique place where a significant part of nature and the impressive landscapes in their purest and wildest state, are intertwined with the still undiscovered traces of a past typical of the civilizations that gave the town its history and identity. A tour through its streets and along its monuments will show us Culla in its most magical and medieval form.

The town also has a large number of houses and some countryside hotels that make it an ideal destination for a few days of holiday or a weekend getaway. The stay is perfect to forget the bustle of the cities for a moment and enjoy its excellent gastronomy and the many activities the town has to offer. All those who dare to approach this jewel of the Alt Maestrat will be touched once they discover that such an extraordinary place could be that close to home.

Culla en la historia

Culla es un municipio situado en plena comarca del Alt Maestrat y remonta sus orígenes a épocas prehistóricas, prueba de ello son los restos arqueológicos encontrados alrededor de la *font de la Carrasca* y en la *roca del Corb*, así como las pinturas rupestres del *barranc de Santa Maria* y *Covarxa* o los restos del poblado íbero del *Castellar* o del propio Castillo de Culla.

Se carece de otros datos históricos anteriores a la Edad Media, siendo incierta la ocupación romana. Fue de dominio musulmán hasta principios del siglo XIII, pasando de manera definitiva a manos cristianas en 1233, tras ser reconquistada por el noble aragonés Don Blasco de Alagón. Culla recibió su Carta de Población en 1244, por parte de Guillem d'Anglesola y su mujer Constanza de Alagón, hija del conquistador. En esta época, el Castillo de Culla jugaba un importante papel estratégico por su situación y por lo amplio de su territorio.

En 1303, Guillem d'Anglesola, nieto de Don Blasco, vendió Culla y todos sus dominios a la Orden del Temple por la cantidad de 500.000 sueldos. En 1307 es extinguida esta orden por mandato Papal, pasando a depender de la Orden de Santa María de Montesa. Cabe destacar que, en 1345, se crea la denominada Setena de Culla o Comunitat de l'Herbatge, constituida por: Culla, Atzeneta del Maestrat, Vistabella del Maestrat, Benassal, la Torre d'En Besora, Benafigos y Vilar de Canes. Esta agrupación de municipios compró los derechos de explotación de los recursos pecuarios y forestales de la Orden de Montesa, para defender con más fuerza sus intereses ganaderos comunes. El funcionamiento de la Setena de Culla duró hasta mitad del siglo XIX. No hay acontecimientos históricos de especial relevancia hasta el siglo XVIII, fuera de la pérdida de influencia política y administrativa que paulatinamente fue sufriendo el Castillo de Culla. En el siglo XVIII se produce una fuerte transformación

urbanística de Culla, con la construcció de la Iglesia Parroquial de El Salvador, la ermita de Sant Cristòfol, acompanyado de obras de mejora y ampliación del casco urbano.

En el siglo XIX, fruto de la guerra Carlista de los siete años, el Castillo de Culla fue destruido. Las intervenciones arqueológicas llevadas a cabo en los últimos años (2021) han permitido la restauración y rehabilitación de algunos de sus espacios, así como su puesta en valor como recurso turístico.

Culla en la història

Culla és un municipi situat en plena comarca de l'Alt Maestrat i remunta els seus orígens a èpoques prehistòriques, prova d'això són les restes arqueològiques trobades al voltant de la font de la Carrasca i en la roca del Corb, així com les pintures rupestres del barranc de Santa Maria i Covarxa o les restes del poblat iber del Castellar o del mateix Castell de Culla.

Es manca d'altres dades històriques anteriors a l'Edat Mitjana, sent incerta l'ocupació romana. Va ser de domini musulmà fins a principis del segle XIII, passant de manera definitiva a mans cristianes en 1233, després de ser reconquerida pel noble aragonés En Balasc d'Alagó. Culla va rebre la seua Carta de Població en 1244, per part de Guillem d'Anglesola i la seua dona Constança d'Alagó, filla del conqueridor. En aquesta època, el Castell de Culla jugava un important paper estratègic per la seua situació i per l'ampli del seu territori.

En 1303, Guillem d'Anglesola, nét d'En Balasc, va vendre Culla i tots els seus dominis a l'Orde del Temple per la quantitat de 500.000 sous. En 1307 és extingida aquesta ordre per mandat Papal, passant a dependre de l'Orde de Santa Maria de Montesa. Cal destacar que, en 1345, es crea la denominada Setena de Culla o Comunitat de l'Herbatge, constituïda per: Culla, Atzeneta del Maestrat, Vistabella del Maestrat, Benassal, la Torre d'En Besora, Benafigos i Vilar de Canes. Aquesta agrupació de municipis va comprar els drets d'explotació dels recursos pecuaris i forestals de l'Orde de Montesa, per a defensar amb més força els seus interessos ramaders comuns. El funcionament de la Setena de Culla va durar fins a meitat del segle XIX.

No hi ha esdeveniments històrics d'especial rellevància fins el segle XVIII, fora de la pèrdua d'influència política i administrativa que gradualment va anar patint el Castell de Culla. En el segle XVIII es produeix una forta transformació urbanística de Culla, amb la construcció de l'Església Parroquial d'El Salvador, l'ermita de Sant Cristòfol, acompanyat d'obres de millora i ampliació del nucli urbà.

En el segle XIX, fruit de la guerra Carlina dels set anys, el Castell de Culla va ser destruït. Les intervencions arqueològiques dutes a terme en els

Últims anys (2021) han permés la restauració i rehabilitació d'alguns dels seus espais, així com la seua posada en valor com a recurs turístic.

Culla throughout history

Culla is a municipality located in the heart of the *Alt Maestrat* region and traces its origin back to prehistoric times. The archaeological remains found around the *Font de la Carrasca* and on the mountain of *Roca del Corb* attest to this, as do the cave paintings in the *Barranc de Santa Maria* and *Covarxa* and the remains of the ancient Iberian settlement of *Castellar* and the Castle of Culla (*Castillo de Culla*) itself.

Historical data of the period prior to the Middle Ages are lacking and the Roman occupation is uncertain. The town was under Moorish occupation until the beginning of the 13th century, eventually passing into Christian hands in 1233, after being reconquered by the Aragonese nobleman *Blasco de Alagón*. Culla received its Town Charter (*Carta de Población*) in 1244 from *Guillem d'Anglesola* and his wife *Constanza de Alagón*, daughter of the conqueror. During this period, the *Castillo de Culla* played an important strategic role due to its location and the size of the territory which it controlled.

In 1303, *Guillem d'Anglesola*, grandson of *Blasco de Alagón*, sold Culla and all its domains to the Knights Templar for 500,000 sueldos. In 1307, the Templars were dissolved under Pope Clement V and the domains became the property of the Order of *Santa Maria de Montesa*. It is also worth mentioning that in 1345, the so-called *Setena de Culla* or *Comunitat de l'Herbatge* was created, consisting of the following municipalities: *Culla*, *Atzeneta del Maestrat*, *Vistabella del Maestrat*, *Benassal*, *la Torre d'En Besora*, *Benafigos* and *Vilar de Canes*. This group of municipalities bought the rights to maintain and exploit the livestock and forests of the Order of Montesa, which allowed them to defend their commo livestock keeping interests more strongly. The *Setena de Culla* operated until the middle of the 19th century.

There are no notable historical events until the 18th century, apart from the gradual loss of political and administrative influence that the *Castillo de Culla* suffered.

Culla underwent a major urban transformation in the 18th century, when the parish church of *El Salvador* and the chapel of *Sant Cristòfol* were built, along with construction works to improve and expand the town centre. The *Castillo de Culla* was destroyed in the 19th century during the First Carlist War. Recent archeological excavations and efforts in 2021 have restored and reintroduced some parts of the castle, enhancing its value as a tourist attraction.

El archivo histórico

El archivo histórico de Culla, ubicado en el ayuntamiento, está considerado uno de los mejor conservados y más completos de la provincia de Castellón y de la Comunidad Valenciana.

Están catalogados casi cuatro mil documentos, algunos son una única hoja y en otros casos completos legajos y también libros manuscritos, que abarcan desde principios del siglo XIII al año 1925. Todos ellos de un incalculable valor histórico como pueden ser la Carta de Población, *les Rúbriques dels Establiments*, *els Capítols dels Herbatges* o el documento de venta de Culla a la Orden del Temple.

Al archivo pueden acceder historiadores, científicos y estudiosos en general, esto último no elimina la posibilidad de poder realizar visitas, con cita previa, para poder contemplar alguno de estos tesoros patrimoniales.

L'arxiu històric

L'arxiu històric de Culla, situat a l'ajuntament, és considerat un dels millor conservats i més complets de la província de Castelló i de la Comunitat Valenciana.

Estan catalogats quasi quatre mil documents, alguns són un únic full i en altres casos complets lligalls i també llibres manuscrits, que abasten des de principis del segle XIII a l'any 1925. Tots ells d'un incalculable valor històric com poden ser la Carta de Població, les Rúbriques dels Establiments, els Capítols dels Herbatges o el document de venda de Culla a l'Orde del Temple.

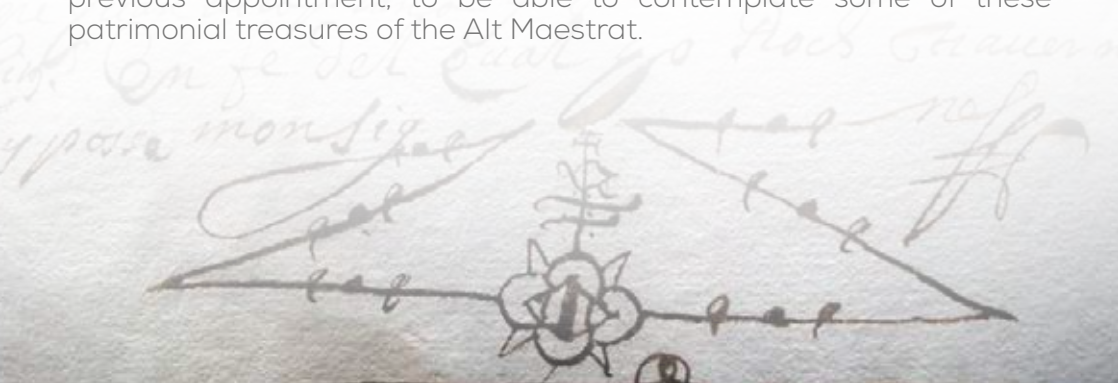
Al arxiu poden accedir historiadors, científics i estudiosos en general, això últim no elimina la possibilitat de poder realitzar visites, amb cita prèvia, per a poder contemplar algun d'aquests tresors patrimonials.

The historical archives

The historical archive of Culla, located in the town hall, is considered one of the best preserved and most complete in the province of Castellón and the Valencian Community.

Almost four thousand documents are catalogued: some of the documents are just one sheet, other files are complete and there are also handwritten books from the beginning of the 13th century to 1925. All of them have an incalculable historical value, such as the Town Charter, *les Rúbriques dels Establiments*, *els Capítols dels Herbatges* or a sales agreement of Culla to the Order of the Temple.

This archive can be accessed by historians, scientists and scholars in general. The last group has also the possibility to make visits, with previous appointment, to be able to contemplate some of these patrimonial treasures of the Alt Maestrat.

El Casco Antiguo

El entramado de calles estrechas, plazoletas, rincones con encanto y los distintos edificios cargados de historia, confieren a todo el núcleo antiguo de Culla un conjunto muy interesante que otorga al visitante el deleite de sentirse transportado a una época medieval, en la que el paseo supone respirar tranquilidad y aire puro.

Este interesante conjunto está declarado Bien de Interés Cultural, así como Conjunto Histórico – Artístico en 2004, lo que ha conseguido que Culla se posicione como destino turístico de interés en muchos aspectos.

Monumentos que no te puedes perder

Ruinas del Castillo árabe del siglo XIII
Granero del Comendador (Antigua Presó)
del siglo XIII y XVI
Iglesia Parroquial de El Salvador del
siglo XVIII
Antiguo Hospital del siglo XVII

L'entramat de carrers estrets, placetes, racons amb encant i els diferents edificis carregats d'història, confereixen a tot el nucli antic de Culla un conjunt molt interessant que atorga al visitant el delit de sentir-se transportat a una època medieval, en la qual el passeig suposa respirar tranquil·litat i aire pur.

Aquest interessant conjunt està declarat Bé d'Interés Cultural, així com Conjunt Històric – Artístic des de 2004, la qual cosa ha aconseguit que Culla es posicione com a destinació turística d'interés en molts aspectes.

Monuments que no et pots perdre

Ruïnes del Castell àrab del segle XIII.
Granero del Comendador (Antiga Presó) del segle XIII i XVI
Església Parroquial d'El Salvador del segle XVIII
Antic Hospital del siglo XVII

The Old Quarter

The network of narrow streets, small squares, charming corners and the various buildings full of history, give the whole old town of Culla a very interesting ensemble that gives the visitor the delight of feeling transported to a medieval era, in which walking means breathing tranquillity and pure air.

This interesting site was declared a Spanish Asset of Cultural Interest (*Bien de Interés Cultural*), as well as a Spanish Historic-Artistic Grouping (*Conjunto Histórico – Artístico*) in 2004, which has placed Culla on the map as a multi-faceted tourist destination.

Monuments you can't miss

The arabian Castle ruins of the 13th century
The Commander's granary (Former Prison) of the 13th and 14th centuries
The Parish Church of *El Salvador* of the 18th century
The Former Hospital Edifice of the 18th century

678 135 160
turismoculla@dipcas.es
www.cullamagicaymedieval.es

La Carrasca

La famosa Carrasca de Culla es una majestuosa joya botánica que fue declarada árbol monumental de la Comunidad Valenciana. Se calcula que nació en los albores del siglo XVI, o incluso anterior, y desde entonces ha sido y es testigo mudo de las diferentes transformaciones que ha sufrido el territorio. Tiene unos 20 metros de altura, 7 metros de circunferencia del tronco, 35 metros de diámetro de las ramas y un peso estimado de 80 toneladas.

Se sitúa junto a la misma carretera de la Torre d'En Besora a Culla, a unos 7,5 kilómetros del núcleo urbano.

La Carrasca

La famosa Carrasca de Culla és una majestuosa joia botànica que va ser declarada arbre monumental de la Comunitat Valenciana. Es calcula que va nèixer en les albors del segle XVI, o fins i tot anterior, i des de llavors ha sigut i és testimoni mut de les diferents transformacions que ha patit el territori. Té uns 20 metres d'altura, 7 metres de circumferència del tronc, 35 metres de diàmetre de les branques i un pes estimat de 80 tones.

Se situa al costat de la mateixa carretera de la Torre d' En Besora a Culla, a uns 7,5 quilòmetres del nucli urbà.

La Carrasca

The famous Carrasca de Culla is a majestic botanical gem that was declared monumental tree of the Valencian Community. Calculations show that it dates back to the beginning of the 16th century, or even earlier, and since then it has been and still is a silent witness of the many transformations that the territory has undergone. It's about 20 metres high, possesses a trunk circumference of 7 metres, has a diameter of 35 metres when the branches are taken into account and weighs an estimated 80 tons.

It is situated next to the same road from La Torre d'En Besora to Culla, about 7,5 kilometres from the town centre.

 Parque Minero del Maestrat

651 177 071

parcminerdelmaestrat@gmail.com
www.parcminerdelmaestrat.es

El *Parc Miner del Maestrat* se encuentra en el paraje natural de *la Fontanella*, situado a unos 800 metros de altitud, y permite contemplar unas magníficas vistas panorámicas de la comarca del Alt Maestrat.

Nueva Esperanza y Victoria son las únicas minas de hierro visitables de la Comunidad Valenciana. En estas galerías se puede conocer la antigua industria minera subterránea, recorrer sus entramados túneles y saber cómo vivían y trabajaban aquellos hombres que dejaron este extraordinario legado.

Visitarlas es una aventura apasionante. Adentrarse en las entrañas de la tierra y descubrir los secretos más ocultos de las antiguas minas de hierro constituye una verdadera experiencia para los sentidos.

Parc Miner del Maestrat

El Parc Miner d'el Maestrat es troba al paratge natural de la Fontanella, situat a uns 800 metres d'altitud, i permet contemplar unes magnífiques vistes panoràmiques de la comarca de l'Alt Maestrat. Nova Esperança i Victoria són les úniques mines de ferro visitables de la Comunitat Valenciana. En aquestes galeries es pot conèixer l'antiga indústria minera subterrània, recórrer els seus entramats túnels i saber com vivien i treballaven aquells homes que van deixar aquest extraordinari llegat.

Visitar-les és una aventura apassionant. Endinsar-se en les entranyes de la terra i descobrir els secrets més ocults de les antigues mines de ferro constitueix una veritable experiència per als sentits.

The Maestrat Mining History Park

The *Parc Miner del Maestrat* is located in the natural area of *la Fontanella*, at an altitude of 800 metres, and offers magnificent panoramic views of the Alt Maestrat region. *Nueva Esperanza* and *Victoria* are the only visitable iron ore mines in the Valencian Community. In the galleries you can explore the old underground mining industry, walk through the timbered tunnels and find out how the men, who left this extraordinary legacy, lived and worked.

You'll have a thrilling adventure while visiting the mines. Entering the bowels of the earth and discovering the most hidden secrets of the ancient iron mines let you stimulate truly your senses.

Naturaleza y paisaje

Culla cuenta con un término municipal de 116 kilómetros cuadrados, una gran extensión que, por su abrupta orografía, se caracteriza por grandes desniveles. La cota más baja se sitúa a poco más de 300 msnm en la partida de Torre de Matella, cerca de Els Ibarsos, y el punto más alto en el mismo castillo, a 1121 msnm.

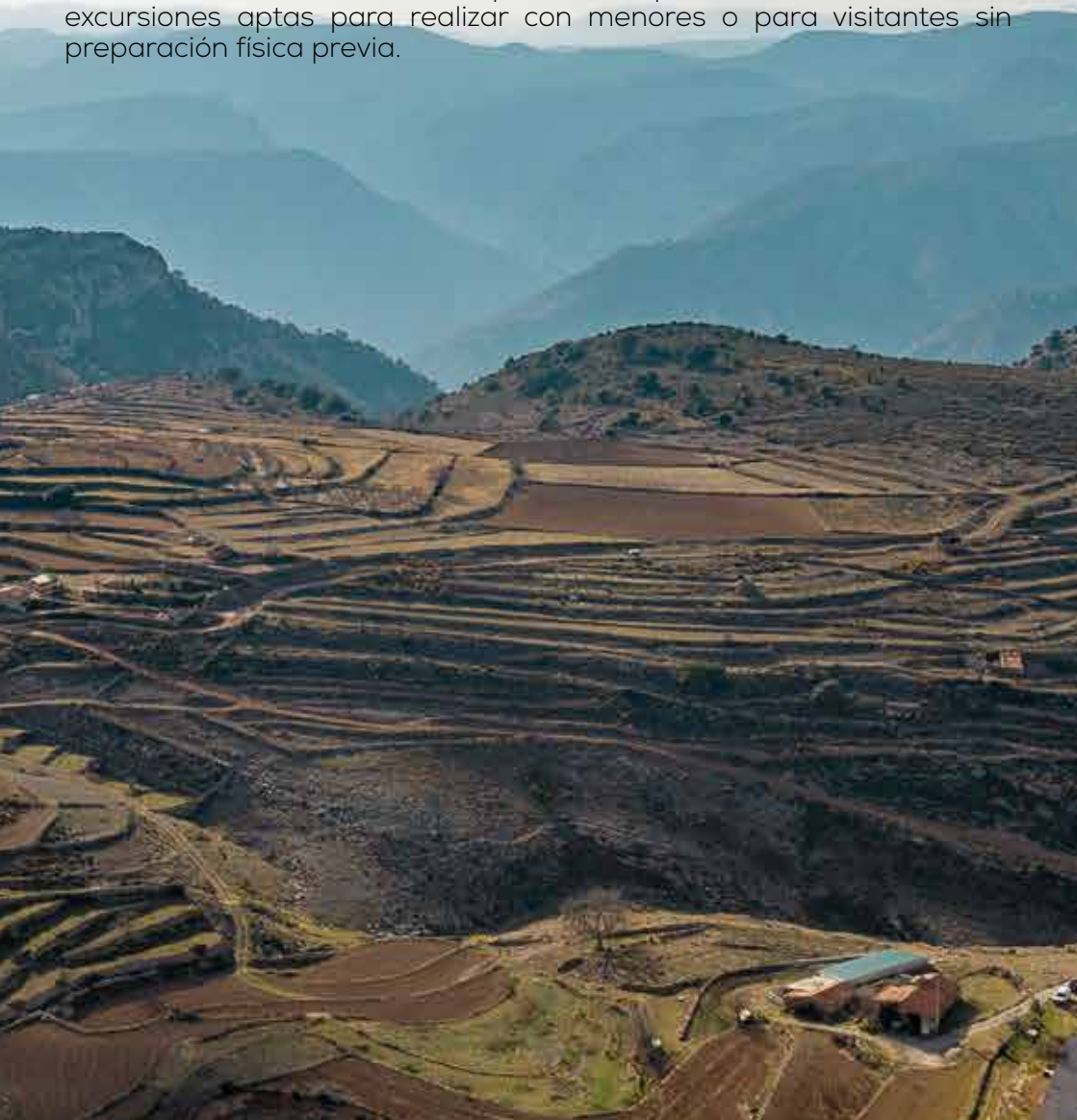
El paisaje de Culla está formado por profundos barrancos, escarpadas montañas y alguna zona de más planicie. También está salpicado de numerosas cuevas y simas, lo que propicia una gran variedad de zonas forestales y agrícolas.

Fuera del casco urbano, se puede disfrutar de multitud de lugares y paisajes idílicos al recorrer los diferentes senderos señalizados, entre los que destacan:

PR-CV 225.1 FONT DE L'OLI (2 h. 30 min. / 9 Km.)
SL-CV 225 ROCA PENYACALVA (3 h. 20 min. / 12 Km.)
PR-CV 297 COVA DEL BOVALAR (3 h. / 11 Km.)
SL-CV 65.2 MOLINS DE VENT (3 h. / 9,5 Km.)

Además, en la Oficina de Turismo disponen de información sobre itinerarios de corto recorrido que dan respuesta a la demanda de excursiones aptas para realizar con menores o para visitantes sin preparación física previa.

Naturalesa i paisatge

Culla compta amb un terme municipal de 116 quilòmetres quadrats, una gran extensió que, per la seua abrupta orografia, es caracteritza per grans desnivells. La cota més baixa se situa a poc més de 300 msnm en la partida de Torre de Matella, a prop de Els Ibarsos, i el punt més alt al mateix castell, a 1121 msnm.

El paisatge de Culla està format per profunds barrancs, escarpades muntanyes i alguna zona de més planícia. També està esguitat de nombroses coves i avencs, la qual cosa propicia una gran varietat de zones forestals i agrícoles.

Fora del nucli urbà, es pot gaudir de multitud de llocs i paisatges idíl·lics en recórrer les diferents senderes senyalitzades, entre les quals destaquen:

PR-CV 225.1 FONT DE L'OLI (2 h. 30 min. / 9 Km.)
SL-CV 225 ROCA PENYACALVA (3 h. 20 min. / 12 Km.)
PR-CV 297 COVA DEL BOVALAR (3 h. / 11 Km.)
SL-CV 65.2 MOLINS DE VENT (3 h. / 9,5 Km.)

A més a més, a l'Oficina de Turisme disposen d'informació sobre itineraris de curt recorregut que donen resposta a la demanda d'excursions aptes per a realitzar amb menors o per a visitants sense preparació física prèvia.

Nature and landscape

Culla has a municipal area of 116 square kilometres. It's a large area which, due to its steep orography, is characterised by great unevenness. The lowest point is just over 300 metres above sea level at the partida de *Torre de Matella*, near *els Ibarsos*, and the highest point is located next to the castle, at 1121 metres above sea level.

The landscape of Culla is formed by deep cliffs, steep mountains and some flatter areas. It is also full of numerous caves and chasms, which provide a wide variety of forest and agricultural areas.

Outside of the town, pleasant spots and varying landscapes abound; if you want to go for a stroll or do more serious walking, you have a number of clearly signposted itineraries and numbered walking trails to choose from and enjoy. Notable itineraries are:

PR-CV 225.1 FONT DE L'OLI (2 h. 30 min. / 9 Km.)
SL-CV 225 ROCA PENYACALVA (3 h. 20 min. / 12 Km.)
PR-CV 297 COVA DEL BOVALAR (3 h. / 11 Km.)
SL-CV 65.2 MOLINS DE VENT (3 h. / 9,5 Km.)

Furthermore, the Tourist Office has information on short itineraries suitable for casual hikers of all ages.

Observatorio Astronómico

El observatorio astronómico de Culla está situado en el paraje de *Sant Cristòfol o lloma d'En Bom*, uno de los mejores miradores de la comarca del Alt Maestrat y a tan solo 1 kilómetro del casco urbano.

Este ofrece observaciones astronómicas con el objetivo de fomentar las actividades de turismo rural y ocio nocturno dirigidas a un público amante de la naturaleza y la ciencia, o curiosos de este mundo de la astronomía.

Durante las sesiones se observan los distintos cuerpos celestes y se identifican buena cantidad de constelaciones y estrellas visibles.

Observatori Astronòmic

L'observatori astronòmic de Culla està situat en el paratge de Sant Cristòfol o l'oma d'En Bom, un dels millors miradors de la comarca de l'Alt Maestrat i a tan sols 1 quilòmetre del nucli urbà.

Aquest ofereix observacions astronòmiques amb l'objectiu de fomentar les activitats de turisme rural i oci nocturn dirigides a un públic amant de la naturalesa i la ciència, o curiosos d'aquest món de l'astronomia.

Durant les sessions s'observen els diferents cossos celestes i s'identifiquen bona quantitat de constel·lacions i estrelles visibles.

Astronomical Observatory

The astronomical observatory of Culla is located in the area of *Sant Cristòfol* or *l'oma d'En Bom*, one of the best observation points of the Alt Maestrat region and only 1 kilometre away from the town centre.

It promotes countryside tourism and nightlife activities by letting those who love nature and science or those who are curious about astronomy observe the secrets of the universe.

During these sessions you will be amazed by all the different celestial bodies, constellations and visible stars that you'll be able to identify.

Gastronomía

La variedad de platos tradicionales hacen de la cocina de Culla un atractivo más para el visitante, ya que supone el complemento perfecto a una estancia en su peculiar entorno rural e histórico. Su gastronomía se caracteriza por la elaboración artesanal con ingredientes obtenidos en la propia comarca, como los frutos secos, excelente aceite de oliva, miel, trufa negra, setas, hortalizas, quesos y una gran variedad de carnes y exquisitos embutidos.

Entre los platos más representativos hay que reseñar: *conill amb salsa de rovellons*, *tombet amb caragols blancs*, *carn de novia*, *perol* y las carnes y embutidos a la brasa con *allioli*.

Las elaboraciones dulces y la repostería también tienen un papel destacado, con recetas tan tradicionales como: *rotllets d'aiguardent*, *rotllos tous*, *coca celestial*, *pastissets de confitura*, *mantecados*, *magdalenes* o *clariandes*.

Gastronomia

La varietat de plats tradicionals fan de la cuina de Culla un atractiu més per al visitant, ja que suposa el complement perfecte a una estada en el seu peculiar entorn rural i històric. La seua gastronomia es caracteritza per l'elaboració artesanal amb ingredients obtinguts en la pròpia comarca, com la fruita seca, excel·lent oli d'oliva, mel, trufa negra, bolets, hortalisses, formatges i una gran varietat de carns i exquisits embotits.

Entre els plats més representatius cal ressenyar: conill amb salsa de rovellons, tombet amb caragols blancs, carn de novia, perol i les carns i el embotits a la brasa amb alloli.

Les elaboracions dolces i la rebosteria també tenen un paper destacat, amb receptes tan tradicionals com: rotllets d'aiguardent, rotllos tous, coca celestial, pastissets de confitura, mantecados, magdalenes o clariandes.

Gastronomy

The variety of tasty traditional dishes make Culla's cuisine one more attraction for the visitor, since its gastronomic delights make the perfect complement to a stay over for a few nights in its attractive rural and historical setting. Its gastronomy is characterized by homestyle cooking and fresh local produce; the ingredients are obtained in the region itself and the noteworthy produce include all manner of nuts and dried fruits, excellent olive oil, honey, black truffles, mushrooms, vegetables, cheeses, seasoned meats and exquisite sausages.

Traditional dishes in the Culla district include the meat disk known as la *carn de novia* and *el tombet* which has White snails among its ingredients. Not to be missed either is the delicious rabbit in mushroom sauce known as *conejo con salsa de robellones*.

When it comes to desserts, mention must be made of *cuajada con leche de oveja* (sweet sheep's milk curd), as well as the hard-to-resist range of pastry delights known as *pastissets de confitura*, *els rotllets d'aiguardent*, *coca celestial*, *els mantecados* and *les clariandes*.

Tradiciones y costumbres

Sant Pere Màrtir y Sant Antoni Abat

Mientras que todos los municipios de la provincia de Castellón suelen celebrar *Sant Antoni Abat* al inicio del año, Culla conserva la tradición de festejar al santo patrón de los animales en el mes de abril. Esta peculiaridad se debe a unas fuertes heladas que sucedieron en un frío enero de principios del siglo XX. Tan grandes fueron las nevadas que los habitantes de todo el término de Culla se vieron obligados a posponer la fecha.

Para ello, el ayuntamiento y los vecinos de población preparan diversas actividades para esta celebración que, además, coincide con la solemnidad de *Sant Pere Màrtir*. El viernes por la noche, los quintos rondan a las chicas solteras de la localidad con las tradicionales *albaes*. El sábado a mediodía se lleva a cabo la misa mayor y la procesión. Un buen almuerzo da la salida a los centenares de caballistas que pasearán por el casco histórico hasta la hora de la bendición y reparto de la coqueta. El domingo, al finalizar los actos religiosos, es el momento de algunas de las costumbres más arraigadas de Culla: como la esperada *subasta* o las populares *corregudes del gall*.

Romería a Sant Cristòfol

Lunes de Pascua de Pentecostés, empieza por la mañana la romería desde la iglesia parroquial hasta la ermita y se regresa por la tarde, durante el trayecto los niños van baliando las danzas denominadas *dels Negrets*, antes del regreso, se bendicen los vehículos y se reparte la *Prima*, entre los asistentes. Existen otras dos danzas que son una clara manifestación del folklore de Culla, denominadas *dels Dansants* y *de les Gitanetes*.

Rogativa a Sant Joan de Penyagolosa

Las primeras noticias que se tienen de la procesión son anteriores al año 1400. El inicio de este tipo de rogativas es siempre el de formular plegarias suplicando, sobretodo, lluvia para que proporcione buenas cosechas, también gracia de Dios, salud y paz. Se solía celebrar el lunes y martes pasada la fiesta de la Santísima Trinidad. En la actualidad tiene lugar el viernes y sábado pasada la fiesta, la víspera del *Corpus Christi*.

El esfuerzo por la exactitud y veracidad de tiempos pasados, junto con los valores que atesora esta rogativa, ha hecho que haya sido declarada Bien de Interés Cultural Inmaterial de la Comunidad Valenciana.

Corpus Christi

La ancestral celebración del *Corpus Christi*, es otro de los ejemplos del buen número de tradiciones y costumbres populares inseparables del pasado histórico de Culla.

Esta festividad sorprendente al visitante, por ser una manifestación de la riqueza y la variedad del folclore local. La Eucaristía celebrada en la iglesia de El Salvador, da paso al recorrido procesional por las calles del casco histórico, acompañado por los majestuosos *pendons* y peañas con santos, los altares florales y los niños haciendo sonar los tradicionales *pixurrulls*.

Fiestas patronales

Se celebran la semana del 15, 16 y 17 de agosto, en honor al patrón del pueblo El Salvador, a la Virgen de la Asunción y a *Sant Roc*. En ellas cabe destacar los actos taurinos, verbenas al aire libre, actos religiosos y cenas populares como el *sopar de Bureo*.

Sant Miquel

Se celebra el último fin de semana de septiembre con actos populares que incluye verbena la noche del sábado

Ball Rodat

El *ball rodat* consta de tres partes: *ball pla*, *jota* y *bolero*. Tiene lugar en algunas fiestas más significativas al son de música de viento y de percusión, desplazándose en círculo alrededor de la plaza y, en su momento, ejecutando distintos pasos según la fase y ritmo del mismo. Existen otros bailes tradicionales como son: *fandango*, *carraspera*, *arenilles* y *seguidilles*.

Sant Pere Màrtir i Sant Antoni Abat

Mentre que tots els municipis de la província de Castelló solen celebrar Sant Antoni Abat a l'inici de l'any, Culla conserva la tradició de celebrar al sant patró dels animals en el mes d'abril. Aquesta peculiaritat es deu a unes fortes gelades que van succeir en un fred gener de principis del segle XX. Tan grans van ser les nevades que els habitants de tot el terme de Culla es van veure obligats a posposar la data.

Per això, l'Ajuntament i els veïns de població preparen diverses activitats per a aquesta celebració que, a més, coincideix amb la solemnitat de Sant Pere Màrtir. Divendres a la nit, els cinquens ronden a les noies solteres de la localitat amb les tradicionals "albaes". Dissabte al migdia es durà a terme la missa major i la processó. Un bon dinar dóna la sortida als centenars de cavallistes que passejaran pel casc històric fins a l'hora de la benedicció i repartiment de la coqueta. Diumenge, en acabar els actes religiosos, és el moment d'algunes de les costums més arrelades de Culla; com l'esperada subhasta o les populars corregudes del gall.

Romeria a Sant Cristòfol

Dilluns de Pasqua de Pentecosta, comença al matí la romeria des de l'Església Parroquial fins a l'ermita i es torna a la vesprada, durant el trajecte els nens van ballant les danses anomenades "dels Negrets", abans del retorn, es beneeixen els vehicles i es reparteix la "Prima" entre els assistents. Hi ha dues danses més que són una clara manifestació del folklore de Culla, denominades "dels Dansants" i de "les Gitanetes".

Rogativa a Sant Joan de Penyagolosa

Les primeres notícies que es tenen de la processó són anteriors a l'any 1400. L'inici d'aquest tipus de rogatives és sempre el de formular pregàries suplicant, sobretot, pluja perquè proporcioni bones collites, també gràcia de Déu, salut i pau. Se solia celebrar dilluns i dimarts passada la festa de la Santíssima Trinitat. En l'actualitat té lloc el divendres i dissabte passada la festa, la vespra del *Corpus Christi*.

L'esforç per l'exactitud i veracitat de temps passats, juntament amb els valors que atresora aquesta rogativa, ha fet que haja sigut declarada Bé d'Interés Cultural Immaterial de la Comunitat Valenciana.

Corpus Christi

L'ancestral celebració del *Corpus Christi*, és un altre dels exemples del bon nombre de tradicions i costums populars inseparables del passat històric de Culla.

Aquesta festivitat sorprenent al visitant, per ser una manifestació de la riquesa i la varietat del folklore local. L'Eucaristia celebrada a l'església d'El Salvador, dona pas al recorregut processional pels carrers del nucli històric, acompanyat pels majestuosos "pendons" i peanyes amb sants, els altars florals i els xiquets fent sonar els tradicionals "pixurrulls".

Festes patronals

Se celebren la setmana del 15, 16 i 17 d'agost, en honor al patró del poble El Salvador, a la Mare de Déu de l'Assumpció i a Sant Roc. En elles cal destacar els actes taurins, revetles a l'aire lliure, actes religiosos i sopars populars com el "sopar de Bureo".

Sant Miquel

Se celebra l'últim cap de setmana de setembre amb actes populars que inclou revetlla la nit de dissabte.

Ball Rodat

El ball rodat consta de tres parts: ball pla, jota i bolero. Té lloc en algunes festes més significatives al so de música de vent i de percussió, desplaçant-se en cercle al voltant de la plaça i, en el seu moment, executant diferents passos segons la fase i ritme d'aquest. Existeixen altres balls tradicionals com són: fandango, carraspera, arenilles i seguidilles.

Old traditions and customs

Sant Pere Màrtir and Sant Antoni Abat

While all the municipalities in the province of Castellón usually celebrate *Sant Antoni Abad* at the beginning of the year, Culla conserves the tradition of celebrating the patron saint of animals on the last weekend of April. This peculiarity is due to the heavy frosts that occurred in a cold January at the beginning of the 20th century. The snowfalls were so heavy that the inhabitants of the whole municipality of Culla decided to postpone the date.

For this purpose, the town council and the villagers are preparing various activities for this celebration, which also coincides with the celebration of *la solemnitad de Sant Pere Màrtir*. On Friday night, the conscripts (*los quintos*) encircle the local unmarried girls with the traditional songs named *albaes*. On Saturday noon the most important mass and procession take place. A fine communal feast is followed by hundreds of horse riders moving through the old town, the blessing of the animals and the distribution of *la coqueta*. On Sunday, at the end of the religious ceremonies, it is time for some of Culla's most deeply-rooted traditions, such as the long-awaited auction or the popular running race called the *corregudes del gall*.

Romeria to Sant Cristòfol

On Easter Monday, the procession (*romería*) starts in the morning from the parish church to the chapel and ends in the afternoon. During this journey, the children dance *dels Negrets*. Before returning, the vehicles are blessed and a biscuit made of water, flour and anise called *prima* is distributed among the attendees. There are two other dances that are demonstrations of the folklore of Culla, called *dels Dansants* and *de les Gitanetes*.

Rogativa a Sant Joan de Penyalosa

The first mention of this procession dates back from before 1400. This procession begins with formulating some prayers, mainly for rain to provide good harvests, but also for God's grace, health and peace. The celebration used to take place on Monday and Tuesday after the celebration of the Holy Trinity (*fiesta de la Santísima Trinidad*). Nowadays it is held on Friday and Saturday after the celebration of *Corpus Christi*.

The effort for the accuracy and veracity of past times, together with the values that this rogation treasures, has made that it has been declared Intangible Cultural Heritage of the Valencian Community

Corpus Christi

The ancestral celebration of Corpus Christi is another example of the many popular traditions and customs that are inseparable from Culla's historical past.

This festivity surprises the visitor for being a manifestation of the richness and variety of the local folklore. On Sunday afternoon, the Eucharist is celebrated in the Church of *El Salvador*, followed by a procession through the streets of the old town, accompanied by the majestic *pendons* (banners) and pedestals with the figures of saints, the floral altars and the children playing the traditional *pixurrulls*.

Patronal festivals

These festivals are held the week of 15, 16 and 17 of August in honour of the town's patron saint *El Salvador*, the Virgin of Assumption and *Sant Roc*. These include bullfighting events, open-air celebrations, religious events and communal evening feasts such as the *sopar de Bureo*.

Sant Miquel

It is celebrated during the last weekend of September with communal events including an open-air celebration (*verbena*) on Saturday night.

Ball Rodat

The ball rodat consists of three parts: *ball pla*, *jota* and *bolero*. It is performed in some of the most significant festivals to the sound of wind and percussion music, moving in a circle around the square and, at the appropriate moment, performing different steps according to the phase and rhythm of the event. There are other typical traditional dances such as: *fandango*, *carraspera*, *arenilles* and *seguidilles*.

